

Upute za postupanje

u slučajevima požara na komunalnim deponijama

Zbog kriznih situacija koje uključuju požare komunalnih deponija i mogu dovesti do onečišćenja zraka, otežavanja redovitog prikupljanja i odvoza otpada, nastanka divljih odlagališta, drugih okolinskih onečišćenja te mogućeg ugrožavanja zdravlja, preporučuje se postupanje u skladu sa sljedećim uputama do uspostave redovnog sustava odvoza otpada.

1. Zaštita od dima i onečišćenog zraka

Tijekom trajanja požara i povećane koncentracije dima savjetuje se što kraći boravak na otvorenom, odnosno odgoda aktivnosti na otvorenom prostoru dok se kvaliteta zraka ne vrati u uobičajene okvire.

Prozore i vrata potrebno je držati zatvorenima kako bi se smanjio ulazak dima i lebdećih čestica u stambene i poslovne prostore, osobito tijekom večernjih, noćnih i ranih jutarnjih sati kada se dim može zadržavati pri tlu.

- Izbjegavati fizički napor na otvorenom i odgoditi sportske, rekreativne i druge aktivnosti na otvorenom.
- Smanjiti kretanje motornim vozilima kad god je to moguće.
- U slučaju nužnog izlaska koristiti zaštitne maske N95/FFP2 koje moraju pravilno prianjati uz lice i redovito se mijenjati.
- Unutar prostora izbjegavati dodatne izvore dima i onečišćenja poput pušenja, svijeća ili loženja.
- Prostorije održavati čistima mokrim brisanjem, uz izbjegavanje metenja koje može podizati čestice prašine.
- Kratko i kontrolirano prozračivati prostor samo kada nema dima i izraženog onečišćenja zraka.

2. Klima uređaji, ventilacija i pročišćavanje zraka

U kućanstvima, ustanovama i poslovnim subjektima koji koriste klima uređaje preporučuje se redovito čišćenje i održavanje filtera, osobito u razdoblju povećane koncentracije dima i lebdećih čestica u zraku. Klima uređaje treba koristiti samo ako su filteri očišćeni i ispravni, uz prednost rada u načinu recirkulacije zraka, odnosno bez nepotrebnog uvođenja vanjskog onečišćenog zraka u prostor.

U poslovnim i javnim objektima koji imaju ventilacijske sustave preporučuje se provjeriti stanje filtera, po potrebi ih zamijeniti te privremeno smanjiti dovod vanjskog zraka ako postoji mogućnost ulaska dima u objekt, uz poštivanje sigurnosnih i tehničkih uvjeta rada sustava.

Samo čišćenje filtera klima uređaja ne uklanja sve štetne plinove i sitne čestice iz dima, ali može smanjiti količinu prašine i čestica koje cirkuliraju u zatvorenom prostoru. Ako su dostupni, preporučuje se korištenje pročistača zraka s HEPA filterom. Ne preporučuje se korištenje uređaja koji proizvode ozon ili ionizatora bez jasne stručne preporuke.

3. Posebno osjetljive skupine i zdravstvene tegobe

Poseban oprez savjetuje se djeci, trudnicama, starijim osobama te građanima koji boluju od respiratornih ili kardiovaskularnih bolesti. Ovim skupinama preporučuje se izbjegavanje izlaganja vanjskom zraku, boravak u prostorijama u kojima je zrak najčišći te redovito uzimanje propisane terapije i pridržavanje liječničkih uputa.

- Ako je izlazak neophodan i pojave se simptomi iritacije dišnih puteva, kao što su otežano disanje ili uporan kašalj koji ne prolaze nakon sklanjanja na čist zrak, potrebno je kontaktirati nadležnog liječnika, pulmologa ili pedijatrijskog pulmologa.
- U slučaju jakog nedostatka zraka, boli ili pritiska u prsima, izraženog pogoršanja astme ili kronične plućne bolesti, plavljenja usana, omaglice, smetenosti ili simptoma koji se ne smiruju nakon boravka u zatvorenom prostoru, potrebno je odmah zatražiti liječničku pomoć ili kontaktirati hitnu medicinsku službu.

4. Voda, hrana i proizvodi iz vrta

Građani se pozivaju da do daljnjeg ne koriste vodu iz bunara i drugih otvorenih izvora u neposrednoj blizini deponije, sve dok nadležne službe ne potvrde njezinu zdravstvenu ispravnost.

Ako se koriste proizvodi iz vrta, preporučuje se njihovo temeljito pranje ili guljenje. Poseban oprez potreban je ako su vrtovi, plastenici ili poljoprivredne površine bili izloženi dimu, pepelu ili vidljivim česticama iz zraka.

5. Zašto je važno kontrolirano postupanje s otpadom

Gomilanje otpada izvan spremnika povećava rizik od širenja štetnika, uključujući štakore, muhe i druge prijenosnike bolesti, te može pridonijeti pojavi različitih infekcija. Razgradnja organskog otpada dodatno stvara nepovoljno i potencijalno rizično okruženje.

Otpad na otvorenom doprinosi onečišćenju zraka i okoliša jer truljenjem oslobađa plinove poput metana i amonijaka, dok plastika i miješani otpad mogu uzrokovati toksične emisije u slučaju zapaljenja ili dimljenja.

Otpad na javnim površinama predstavlja i sigurnosni rizik jer može ometati promet i hitne službe, povećati opasnost od požara te uzrokovati fizičke prepreke i nesreće.

6. Privremeno zadržavanje i organiziranje otpada

U slučaju prekida odvoza otpada građani trebaju privremeno zadržati otpad u kućanstvu, bez odlaganja na javne površine ili stvaranja divljih odlagališta. Potrebno je smanjiti i razdvajati količinu otpada te ga, kada je moguće i dostupno, odlagati u reciklažna dvorišta prema uputama lokalnih vlasti.

- Odvojiti otpad u osnovne kategorije: organski otpad, plastika, papir, miješani otpad i staklo.
- Isprazniti male kante u veće vreće, po mogućnosti u dvostruki sloj vreće.
- Vreće čvrsto zatvoriti kako bi se spriječilo oslobađanje neugodnih mirisa i curenje.
- Privremeno mjesto za otpad treba biti zatvoren, suh, zasjenjen i siguran prostor koji nije kuhinja, prostor za spavanje, zajednički hodnik, stubište niti evakuacijski put.
- Otpad ne smije ometati kretanje stanara, hitnih službi niti pristup protupožarnoj opremi.
- Smanjiti stvaranje novog otpada preciznijim planiranjem obroka i izbjegavanjem jednokratne ambalaže.

7. Higijena i sigurnost prostora

- Organski otpad iznositi u zatvorenim vrećicama samo kada je nužno i prema uputama nadležnih službi.
- Područje oko privremeno odloženog otpada održavati suhim i čistim.
- Koristiti zatvorene posude s poklopcem.
- Po mogućnosti koristiti vrećice s apsorberima mirisa.
- Spriječiti pristup djeci i životinjama.
- Redovito prati ruke nakon rukovanja otpadom.
- Koristiti rukavice pri rukovanju organskim otpadom.

- Tekući otpad ukloniti odmah radi sprječavanja curenja i oslobađanja neugodnih mirisa.

8. Smanjenje količine otpada

- Odvojiti i komprimirati plastiku i karton.
- Izbjegavati bacanje predmeta koji se mogu reciklirati ili privremeno odvojeno pohraniti.
- Ograničiti kupovinu proizvoda s velikom količinom ambalaže.
- Prednost dati proizvodima s manje ambalaže i proizvodima koji stvaraju manje otpada.

9. Praćenje obavijesti i priprema za nastavak odvoza

- Svakodnevno pratiti obavijesti komunalnog poduzeća, zdravstvenih institucija i lokalnih vlasti.
- Pripremiti otpad za brzi odvoz kada se sustav ponovno pokrene, uz odvojene i zatvorene vreće.
- Po potrebi koristiti reciklažna dvorišta kada postanu dostupna.
- Ne odlagati otpad na javne površine, uz prometnice, oko kontejnera ili na neuređena mjesta.

10. Ključno pravilo

Otpad se može privremeno zadržati, ali mora ostati kontroliran, zatvoren, razdvojen i sigurno smješten kako ne bi postao zdravstveni, okolišni ili sigurnosni rizik.